

07.11.2011

Duszą w Zakopanem. Kornel Makuszyński

autor: Andrzej

O związkach autora Przygód Koziołka Matołka i Panny z mokrą głową z zimową stolicą Polski. I nie tylko.

Kornel Makuszyński urodził się w 1884 roku w Stryju. Potem jego rodzina przeniosła się do Lwowa, jednak mały Kornel został wyrzucony z tutejszego gimnazjum za wierszyk opisujący księdza zabraniającego uczniom ślizgania się po zamrożonym jeziorze. Ten krótki utwór brzmiał tak:

„Na próżno jędza
w przebraniu księdza
z lodu nas spędza.
W pierwszej b klasie
w zimowym czasie
nikt mu nie da się!”

Dalej Makuszyński uczył się już w Przemyślu. Po maturze rozpoczął studia na polonistyce i romanistyce na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Jana Kazimierza. Naukę kontynuował jeszcze na paryskiej Sorbonie. W tym czasie podróżował do Włoch w towarzystwie między innymi Leopolda Staffa, Jana Kasprowicza i Władysława Orkana. Po skończeniu studiów pracował jako kierownik literacki w lwowskim Teatrze Miejskim. Gdy wybuchła pierwsza wojna światowa, wraz z żoną Emilią z Bażeńskich trafili na zesłanie w głąb Rosji. Udało im się wrócić do kraju jeszcze przed zakończeniem walk. Jednak po kilkumiesięcznym pobycie we Lwowie Makuszyński opuścił miasto. I już nigdy do niego nie powrócił.

Przeniósł się najpierw do Kijowa. Tam rozpoczął pracę jako kierownik literacki Teatru Polskiego. Udzielał się także w Towarzystwie Literatów i Dziennikarzy, przez pewien czas pełnił nawet funkcję prezesa tego stowarzyszenia. W tym czasie powstały jego pierwsze powieści.

Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości Makuszyński przeprowadził się do Warszawy. To tu w latach trzydziestych napisał utwory dla dzieci i młodzieży, które przyniosły mu ogromną popularność, między innymi Przygody Koziołka Matołka, O dwóch takich, co ukradli księżyc, Szatan z siódmej klasy. Pisarz pracował także jako dziennikarz. Recenzje i felietony publikował niemal we wszystkich ważnych czasopiśmiech tego czasu. W efekcie stał się jedną z najbardziej rozpoznawalnych postaci stołecznego życia artystyczno-towarzyskiego.

W tym czasie ożenił się po raz drugi (jego pierwsza żona zmarła) – z Janiną Gluzińską. Od 1934 roku małżonkowie zaczęli regularnie odwiedzać Zakopane. Podczas wizyt zawsze zatrzymywali się w „Opolance” przy ulicy Tetmajera 15. Stolica Tatr stała się dla Makuszyńskiego drugim domem. Tutaj również udzielał się w życiu artystycznym i towarzyskim. Był stałym gościem w słynnej kawiarni Karpowicza, której bywalcy zostali uwiecznieni na karykaturach autorstwa Kazimierza Sichulskiego. Spotkania towarzyskie znalazły swoje odbicie w felietonach i książkach poświęconych sprawom zakopiańskim, w których Makuszyński nie szczędził stolicy Tatr krytycznych opinii ani zjadliwych ocen. Jednak w 1931 roku władze Zakopanego nadały pisarzowi tytuł honorowego obywatela.

Makuszyński, choć sam nie uprawiał sportu ani nie chodził po górach, to pomagał w organizacji

licznych imprez sportowych i wspierał działalność klubu Wisła. To dzięki niemu młodzi górale z biednych rodzin dostawali sprzęt, na którym mogli doskonalić się w konkurencjach narciarskich.

Ogromne nieszczęście spotkało pisarza podczas drugiej wojny światowej. W czasie bombardowania w 1939 roku, a potem podczas powstania warszawskiego zostało zniszczone mieszkanie Makuszyńskich, w którym znajdowały się bogata kolekcja dzieł sztuki i cenny księgozbiór. Twórca z żoną trafili do obozu w Pruszkowie, a po zakończeniu walk w 1945 roku na stałe przenieśli się do Zakopanego, gdzie zamieszkali na pierwszym piętrze „Opolanki”. Makuszyński nie mógł się odnaleźć w powojennej rzeczywistości. W latach 40. opublikował tylko dwie nowe książki. Za to wiele czasu poświęcał na spotkania i pracę z dziećmi.

W „Opolance”, gdzie dziś mieści się poświęcone mu muzeum, Kornel Makuszyński mieszkał do śmierci w 1953 roku. Jego grób znajduje się na zakopiańskim Starym Cmentarzu na Pęksowym Brzyzku.